

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.43(3307) ●

● ЧАЦВЕР, 15 ЛІСТАПАДА, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Багацце з падземных крыніц
Меней чым праз дзесяць гадоў усе жыхары Мінска будуць з артэзіянскай вадой **Стар. 2**

Ад Неглюбкі да Токія і Нью-Ёрка
У знакамітай вёсцы на Гомельшчыне, дзе захаваліся даўнія традыцыі ткацтва, упершыню ладзіўся Фэстываль беларускага ручніка **Стар. 4**

Цяпло душы на палатне
У творчасці народнага мастака Беларусі Васіля Шаранговіча шмат матываў, да якіх звярталіся Якуб Колас і Янка Купала **Стар. 4**

КАЛАСАВІНЫ

Спадчына Песняра

Пад час літаратурна-асветніцкага праекта “Народны настаўнік”, што ладзіўся да 130-х угодкаў Якуба Коласа, у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі прэзентаваўся новы Збор твораў класіка

З нагоды юбілею сустракаліся даследчыкі, прыхільнікі коласаўскага слова. Гучалі вершы класіка, былі прадстаўлены для агляду цікавыя рукапісы з фонду бібліятэкі. Над тым, які ўплыў на сучаснасць робіць творчая спадчына Песняра, разважалі дырэктар Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы, доктар філалагічных навук Аляксандр Лукашанец, супрацоўніца інстытута, кандыдат філалагічных навук Тэрэза Голуб, праўнучка пісьменніка, галоўны захавальнік фондаў Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа Васіліна Міцкевіч. Гаварылася, што намаганнямі спецыялістаў інстытута ў супрацоўніцтве з музеямі, архівамі, бібліятэкамі, з людзьмі, якія маюць архіўныя звесткі пра жыццё і творчасць Якуба Коласа, было падрыхтавана новае, дапоўненае выданне: навукова каментаваны Збор твораў Якуба Коласа ў 20-ці тамах. Выйшлі 19, на падыходзе да чытачоў і апошні том.

Як засведчыла Тэрэза Голуб, сучасная рэдакцыя Збору твораў пададзена ў найбольш поўным аб'ёме, у адпаведнасці з апошняй воляй аўтара, з уключэннем матэрыялу, які раней не публікаваўся. Выданне павялічылася на 212 друкаваных аркушаў, у асноўным за кошт нававыяўленых твораў, тэкстаў, сабраных з розных зборнікаў, прывезеных з іншых краін.

У падрыхтоўцы Збору твораў Якуба Коласа ўдзельнічалі яго ўнучка Вера (справа) і праўнучка Васіліна Міцкевічы

Змешчаны і новыя звесткі пра знаёмых, блізкіх Якубу Коласу людзей.

Змянілася і структура выдання. Творы падаюцца не толькі з каментарыямі, але і варыянтамі рэдакцый: кожны можа паглядзець коўна прасачыць, як рухаліся думкі пісьменніка. Тэкстолагі

па-новаму ставіліся да выбару асноўнага тэксту. У адным з раздзелаў 1340 лістоў: дарчыя, уласныя і іншыя надпісы. Аўтабіяграфія і дзённікі пісьменніка пададзены з уключэннем ранейшых купюр. Папаўненне звестак, пошук невядомых твораў працягваецца. У Віцебску, напрыклад, выяўле-

ны вялікі паслядоўны збор лістоў Якуба Коласа. Тэрэза Голуб адзначыла, што “збор твораў Якуба Коласа — гэта наш вялікі дзяржаўны, грамадскі, духоўны набытак”.

Васіліна Міцкевіч паведаміла аб фотавыставах, прысвечаных Якубу Коласу і яго творчасці, раз-

горнутых у Беларусі і ў замежжы. Пачалася праца над энцыклапедычным даведнікам “Якуб Колас і яго акружэнне”, збіраюцца матэрыялы па паэме “Новая зямля”, якія выйдучь на кампакт-дыску. А ў Коласаўскім музеі збіраюць экспазіцыю, каб расказаць наведвальнікам: як святкаваў свае дні нараджэння сам класік. Можна будзе пабачыць, напрыклад, ліст з віншаваннямі брату ад сястры Канстанціна Міхайлавіча Алены Лойкі, іншых блізкіх і родных яму людзей, а таксама лісты ад акадэмікаў, пісьменнікаў з розных краін. На выставе ў бібліятэцы былі прадстаўлены кнігі, падараваныя класіку ў розныя моманты жыцця. Васіліна Міцкевіч падкрэсліла: такія рарытэты рэдка выстаўляюцца.

Нацыянальная бібліятэка падрыхтавала да юбілею Якуба Коласа не толькі літаратурна-асветніцкі праект “Народны настаўнік”. Цікавыя матэрыялы, фотаздымкі да 130-х угодкаў класіка пададзены на сайце Нацыянальнай бібліятэкі, тэксты можна чытаць па-беларуску, па-руску і па-англійску.

Дар'я Стасюкевіч,
супрацоўніца Інстытута культуры Беларусі

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Блізкі шлях да сэрцаў

Штогадовы дзіцячы фестываль “Беларусь — мая песня!” стаў своеасаблівай візітнай карткай нашай краіны ў Самарскай вобласці Расіі

Восеньскае надвор'е не перашкодзіла гаспадарам стварыць цёплую атмасферу свята ў 82-й школе Самары, дзе яркім галаканцэртам завяршаўся фэст. Ужо ў восьмы раз юныя таленты з Паволжа, якія любяць беларускую культуру, мелі магчымасць паказаць свае здольнасці. Мы

расказвалі ўжо, што творчы форум традыцыйна ладзіцца як адна з імпрэз беларускага Свята апошняга снапа, ці Дажынак. Асабліваець фэсту сёлетняга, значыла яго заснавальнік, прэзідэнт Самарскай абласной суполкі беларусаў “Руска-Беларускае Братэрства 2000” Ірына Глуская,

у тым, што Беларусь ушаноўвае памяць пра пісьменнікаў-юбіляраў Янку Купалу, Якуба Коласа, Максіма Танка, а таксама справамі сцвярджае Год кнігі. Таму і ўключэнне твораў класікаў айчынай літаратуры ў конкурсныя нумары ўдзельнікаў было абавязковым. А сабраў фэст дзя-

Беларускія традыцыі ў Паволжы маюць працяг

сяткі дзяцей — з самадзейных гуртоў, салістаў розных школ Самарскай вобласці. Яны прад-

ставілі ў сваіх нумарах багацце фальклору, традыцый і звычаяў беларусаў. → **Стар. 3**

ПЕРСПЕКТЫВЫ

Багацце з падземных крыніц

Меней чым праз дзесяць гадоў усе жыхары Мінска будуць з артэзіянскай вадой

Іна Ганчаровіч

Як вядома, значэнне вады цяжка пераацаніць, і якасць яе напрамую звязана са станам здароўя. Нездарма кажуць: “Якую ваду п’еш — так і жывеш”. Паводле дадзеных Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, 85 працэнтаў усіх захворванняў у свеце звязаны з якасцю вады, штогод ад іх памірае 25 мільёнаў чалавек. Многія краіны сутыкаюцца з праблемамі недахопу прэснай вады, некаторым пагражае водны крызіс. І якасная вада — гэта ўжо не толькі здароўе, але і жыццё. Таму водныя рэсурсы планеты становяцца фактарам палітыкі не ў меншай ступені, чым нафта і газ.

Беларусі пашанцавала, водны крызіс нам не пагражае: больш за 20 тысяч рэк і рачулак, больш за 10 тысяч азёр. На кожнага жыхара краіны, сцвярджаюць спецыялісты, прыходзіцца каля 5800 кубаметраў вады. Для параўнання: у бліжэйшых суседках, Польшчы і Украіны, гэты паказчык 1700 і 2000 кубаметраў адпаведна. Не абдзелены мы і з падземнымі водамі, яны ёсць па Беларусі паў-

Чыстая артэзіянская вада прыемная на смак і карысная для здароўя

сюдна. Паводле ацэнак экспертаў ААН, Беларусь адна з лепшых у свеце па запасах падземных вод. У краіне разведана 275 радовішчаў, і гэта, сцвярджаюць навукоўцы, чацвёртая частка такіх рэсурсаў. Увогуле ж артэзіянская вада прызнана найбольш здаровай для арганізма чалавека.

Мінск застаецца адзіным горадам краіны з выкарыстаннем

паверхневага водазабеспячэння.

Таму і прынята на дзяржаўным узроўні рашэнне: да 2020-га рэалізаваць праект па водазабеспячэнні мінчан артэзіянскай вадой. “Пакуль водаправоды мінчан падпітваюцца з дзвюх крыніц: на 30 працэнтаў з паверхневых вадаёмаў, астатнія — з артэзіянскіх свідравін, — расказвае Анатоль Чарнаморац, намеснік начальні-

ка вытворчасці прадпрыемства “Мінскводаканал”.— Пітная вада з паверхневых крыніц паступае ў Фрунзенскі, Маскоўскі і часткова Кастрычніцкі раёны. Па смакавых якасцях яна трохі адрозніваецца ад артэзіянскай водаў, мае пах хлору. Але даданне рэагента — абавязковая мера ў тэхналагічным працэсе атрымання пітной вады з паверхневых крыніц”.

На паверхневых вадаёмах, што сілкуюць мінскую водную сістэму, усталяваны спецрэжым, шмат робіцца, каб якасць вады не пагоршыць. У прыватнасці, паблізу цалкам забаронена любога роду гаспадарчая дзейнасць. Спецыялісты з лабараторыі “Мінскводаканал” штодзень кантралююць якасць мінскай прыроднай і пітной вады. “Пробы аналізуюцца больш чым па пяцідзесці паказчыках, — расказаў А. Чарнаморац. — Нарматывы еўрапейскія, а па некаторых паказчыках і больш строга. Нашы спецыялісты выкарыстоўваюць і аўтаматызаваную дыягностыку. Свае даследаванні паралельна праводзяць цэнтры гігіены і эпідэміялогіі, а таксама органы Дзяржстандарту”.

Вынікі аналізаў яскрава сведчаць: якасць вады ў Мінску — выдатная. Цяпер часта параўноўваюць, як жывем мы і як жывуць за мяжой. Дык вось, пітную ваду з паверхневых крыніц выкарыстоўвае большасць насельніцтва заходнееўрапейскіх краін. А Беларусь хутка стане мабыць, адзінай краінай у Еўропе з поўным артэзіянскім водазабеспячэннем гарадскіх жыхароў.

ГОД КНІГІ

Напісанае для нашчадкаў

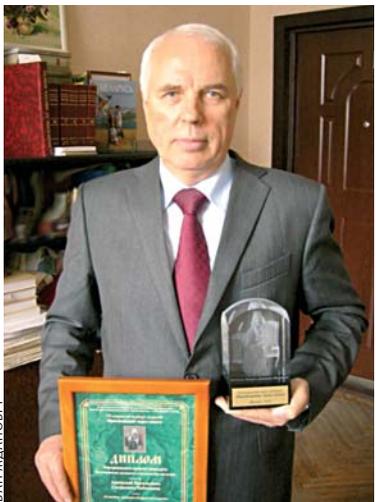
Іван Ждановіч

Кнігі пісьменніка Анатоля Статкевіча-Чабаганавы адзначаны прызам на выставе ў Маскве

Надаўна ў выставачнай зале “Манеж” ладзілася выстава-форум “Праваслаўная Русь — да Дня народнага адзінства”. На стэндзе Беларускага экзархата прадстаўляў свае кнігі з серыі “Я — сын Ваш. Летапіс беларускай шляхты” пісьменнік, даследчык гісторыі беларускіх старажытных родаў Анатоль Статкевіч-Чабаганав. “Падыходзіла шмат людзей, вядомых спецыялістаў у галіне гісторыі, культуры, адукацыі, — расказвае ён пра сустрэчы. — Былі сярод іх і нашы суайчыннікі, прадстаўнікі пасольства Беларусі ў Маскве. Гарталі кнігі, а вышла ўжо тры тамы, казалі: гэта сапраўды з’ява. Вялікім гонарам было для мяне падарыць кнігі паважаным гасцям стэнды, найперш Патрыярху Маскоўскаму і ўсёе Русі Кірылу, а таксама Яе Імператарскай Высокасці вялікай княгіні Марыі Уладзіміраўне, якая ўзначальвае Расійскі Імператарскі Дом”.

У 1930-м годзе быў рэпрэсаваны і расстраляны, як кулак і былы дваранін, дзед пісьменніка. І яму з дзяцінства хацелася зразу мець, разабрацца: чаму так адбылося? “Раней пра тое няшмат гаварылі, але гісторыя патрабуе асэнсавання, — лічыць ён. — Што за людзі, напрыклад, былі шляхта,

дваране, і чаму яны “не ўпісваліся” ў новую мадэль уладкавання грамадства? Паступова праца выйшла за межы ўласнага роду: я паспрабаваў паглядзець на гісторыю Бацькаўшчыны праз лёсы прадстаўнікоў старажытных беларускіх родаў. І знайшоў там вельмі шмат адметных асоб, якія, напрыклад, мужна баранілі Радзіму пад час Айчынай вайны 1812 года, шмат зрабілі для пашырэння ведаў, збіралі культурную спадчыну нашых продкаў. Знойдзены і апублікаваны ўнікальныя архіўныя матэрыялы, якія дазваляюць пад новым ракурсам паглядзець на ўсю нашу гісторыю”.

Анатоль Статкевіч-Чабаганав

З Масквы пісьменнік вярнуўся са спецыяльным прызам і дыпломам конкурсу «Асвета праз кнігу», які штогод праводзіць Выдавецкі савет Рускай праваслаўнай царквы.

СУАЙЧЫННІКІ

З сялян — у акадэмікі

Сусветна вядомы вучоны-аграрнік, член Расійскай акадэміі сельскагаспадарчых навук Мікалай Дубянок родам з Нараўлянскага раёна

Пра Мікалая Дубянка, які дасягнуў немалых вышынь у аграрнай навуцы, у раёне ведаюць многія, бо ён наш зямляк. Навуковыя заслугі Мікалая Мікалаевіча прызнаны ў свеце. Ён прафесар, доктар сельскагаспадарчых навук і, можна сказаць, тройчы акадэмік: Расійскай акадэміі сельскагаспадарчых навук, Міжнароднай акадэміі экалогіі і прыродакарыстання, Румынскай акадэміі сельскагаспадарчых і лясных навук. Ушанаваны наш зямляк і на Бацькаўшчыне: у 2006-м годзе стаў ганаровым прафесарам Беларускай дзяржаўнай сельгасакадэміі. А ў 2009-м такі ж гонар аказала яму і Валгаградская сельгасакадэмія.

Ён нарадзіўся 5 лютага 1949 года ў вёсцы Вербавічы. Закончыўшы мясцовую школу, паступіў у Днепрапятроўскі гідромеліярацыйны тэхнікум, а пасля вучыўся ў Маскоўскім гідромеліярацыйным інстытуце, атрымаў дыплом інжынера-гідратэхніка. На яго жыццёвым шляху яшчэ былі Гомельскі станкабудаўнічы завод, служба ў войску, інстытут “Сельгастэхпраект”. Надоўга злучыў яго лёс з Маскоўскай сельскагаспадарчай акадэміяй імя К.Ціміразева. Пачынаў з асістэнта, стаў выкладчыкам, дацэнтам кафедры меліярацыі і геадэзіі. З 1989 года Мікалай Дубянок узначальваў кафедру меліярацыі і геадэзіі, быў

Мікалай Дубянок

дэканам факультэта глебазнаўства, аграхіміі і экалогіі. А з 2010 года працуе ў Расійскай акадэміі сельскагаспадарчых навук, ён акадэмік-сакратар аддзялення меліярацыі, воднай і лясной гаспадаркі.

Сфера навуковых інтарэсаў Мікалая Дубянка вельмі шырокая: пытанні меліярацыі, рэкультывацыі і аховы зямель, экалогіі аграландшафтаў, землеўпарадкавання. Вучоны праводзіць як тэарэтычныя, так і эксперыментальныя даследаванні. Як, напрыклад, знайсці найлепшыя спосабы арашэння зямель на схілах: каб і эфектыўна гаспадарыць было, і эрозію глебы прадухіліць. Супастаўляючы вынікі, разважаючы над фактамі яму ўдалося ўстанавіць, як паводзіць сябе вада ў розных умовах, знайсці заканамернасці, каб разлічыць патрэбы ў вільгаці для сельгаскультур на пэўных участках. Дарэчы, калі выкарыстоўваць распрацаваныя ім рэкамендацыі, то можна пры вырашчванні сельгаскультур эканоміць немалыя водныя рэсурсы, павышаць іх ураджайнасць.

Так, ягоная тэорыя набліжана

да аграрнай практыкі, таму і ёсць цікавасць да работ Мікалая Дубянка, напрыклад, у Румыніі. Ён працуе ў шэрагу рабочых груп, камітэтаў, саветаў, з’яўляецца членам навукова-экспертнага Савета пры камітэце па аграрных пытаннях Дзярждумы Расіі. У вучонага шмат вучняў, паслядоўнікаў: ён падрыхтаваў шэраг кандыдатаў і дактароў навук, кіруе працай аспірантаў і дактарантаў. Мікалай Дубянок апублікаваў звыш 160 навуковых і вучэбна-метадычных работ, у тым ліку 9 манаграфій, 4 падручнікі і вучэбныя дапаможнікі. Ён стварыў навуковую школу па рэсурсазберагальных і экалагічна абгрунтаваных тэхналогіях у меліярацыйным земляробстве.

На сайце Расійскай акадэміі сельскагаспадарчых навук ёсць інфармацыя, што Мікалай Дубянок чытае лекцыі студэнтам факультэта глебазнаўства, аграхіміі і экалогіі. Там жа пададзены звесткі, што распрацоўкі вучонага скарыстоўваюцца ў Яраслаўскай, Маскоўскай, Арэнбургскай ды іншых абласцях Расіі. І што ўраджэнец Нараўлянскага раёна з’яўляецца прэзідэнтам Фонда нацыянальнага камітэта па ірыгацыі і дрэнажу Расійскай Федэрацыі.

Матэрыялы пра жыццё і дзейнасць Мікалая Дубянка цяпер збіраюцца ў раённым музеі. Нам цікавыя звесткі і пра іншых вядомых ураджэнцаў раёна, просім адгукнуцца і тых землякоў, хто жыве за межамі Беларусі.

Раіса Бобр, дырэктар Нараўлянскага гісторыка-этнографічнага музея

Ушанаванне памяці пісьменнікаў-юбіляраў Якуба Коласа, Янкі Купалы і Максіма Танка суайчыннікі з Латвіі ладзяць шырока і прыгожа

ЛЕТАПІС

Родным словам — ганарымся!

Беларускія суполкі Латвіі ўшаноўваюць памяць пра пісьменнікаў-землякоў

Яшчэ летам Саюз беларусаў Латвіі сумесна з беларускімі таварыствамі, што ўваходзяць у яго склад, пад час Дзён беларускай культуры правёў фест беларускай песні. Ён прысвячаўся 130-м угодкам песняроў Янкі Купалы і Якуба Коласа. Імпрэзы ладзіліся ў розных гарадах Латвіі: Рызе, Зілупэ, Лудзе, Рэзэканэ, Вілянах, Екабпілсе, Прэйлях, Даўгаўпілсе, Краславе, Дагдзе, Ліепаі, Вентспілсе, Елгаве. Пра падзеі падрабязна расказвалася ў адным з нумароў газеты беларусаў Латвіі “Прамень”.

А нядаўна ў Рызе ладзілася музычна-паэтычны вечарына, прысвечаная 100-м угодкам Максіма Танка. Яе рыхтавалі разам Саюз беларусаў Латвіі з Рыжскім беларускім таварыствам “Прамень” і Рыжскай асноўнай беларускай школай імя Янкі Купалы. У памяшканні школы, па вуліцы

Лукстэс, 10, і збіраліся прыхільнікі творчасці класіка. На вечарыне згадвалі жыццёвыя шляхі-дарогі паэта, што пачыналіся ад возера Нарач. Там ён спасцігаў мудрасць продкаў, мужнеў у сялянскай працы, “калі ішоў за плугам і кожную грудку зямлі, кожны камень на ёй адчуваў сваімі босымі нагамі”. Вучыўся ў Вілейцы, Радашкавічах, блізкай для паэта стала Вільня, дзе скрыжваліся шляхі розных культур. Знаёмствы з такімі талентамі, як Адам Станкевіч, Рыгор Шырма, Ежы Путрамонт, Генрых Дэмбінскі, Ёнас Каросас, узбагацілі душу паэта. У Вільні ён вучыўся, там выйшлі першыя яго паэтычныя зборнікі, там сустрэў і сваё каханне. Яўген Скурко, які ўзяў псеўданім Максім Танк, выдаў дзясяткі кніг, шмат зрабіў для людзей і займаючыся грамадскай працай, на адказных пасадах. Ён доўгі час

быў галоўным рэдактарам часопіса “Польмя”, больш за чвэрць стагоддзя ўзначальваў Саюз пісьменнікаў Беларусі. Пісаў не толькі свае вершы, але і перакладаў творы Ш. Петэфі, Дж.-Г. Байрана, А. Міцкевіча, Т. Шаўчэнкі, Н. Хікмета, Э. Межэлайціса, Я. Судрабкална і іншых паэтаў, пашыраў ідэю згоды і дружбы. “Максім Танк пакінуў усім беларусам унікальную духоўную спадчыну, самабытнае слова, асветленае любоўю да людзей, дабрынёй, мудрасцю і вернасцю вечным духоўным каштоўнасцям” — гаварылі пра земляка ўдзячныя суайчыннікі.

Старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова пачала з радкоў Максіма Танка, які “не верыў ні ў якіх багоў,/ Толькі ў праўду і ў дружбу сяброў,/ На далонях мазолі насіў,/ Шчырым сэрцам Радзіму любіў”. Кіраўні-

ца таварыства “Прамень” Алена Лазарава падкрэсліла: імпрэза сабрала людзей, якія любяць роднае слова, ганарацца ім, жадаюць дакрануцца да творчасці класіка. Яна чытала знаёмыя, бадай, усім беларусам яшчэ са школы Танкавы радкі пра “простае шчасце людское”. Дырэктар Рыжскай беларускай асноўнай школы Ганна Іванэ распавяла аб водгуках сучаснікаў на творчасць Максіма Танка, чытала прысвечаныя яму радкі Рыгора Барадуліна.

У зале быў стэнд з партрэтамі і кнігамі паэта, выстава малюнкаў вучняў школы па матывах вершаў Максіма Танка. Усім віталі дэпутаты Рыжскай думы, першы сакратар Пасольства Беларусі ў Латвіі Аляксандр Часнаўскі, прадстаўнікі нацменшасцяў Латвіі. Гучалі вершы паэта — іх чыталі як дарослыя, так і школьнікі. Парадаваў гасцей

гурт беларускай народнай песні “Надзея” і яго салістка Сіма Смірнова, хлопчыкі з дзіцячага ансамбля “Вавёрка”. Заслужылі апладысменты беларусы з Екабпілса і гурт “Завіруха”. Салістка Саюза беларусаў Латвіі Людміла Сінкевіч спявала разам з трохгадовым сынам песні “Калыханка для сына” і “Беларусь”. У заключэнне па традыцыі Саюза беларусаў Латвіі ўсе разам выканалі песню “Родны край”. На развітанне Алена Лазарава гаварыла: “Паэтам заўсёды ўласціва адкрытасць і дзёрзкасць пачуццяў. Таму літаратура, паэзія прымушаюць нас зазірнуць у наш уласны свет, спыніцца і задумацца. Чытайце вершы, слухайце вершы, пішыце вершы — і адкрывайце сябе свету, як рабіў гэта наш сучаснік Максім Танк”.

Алена Міцкевіч, г. Рыга

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Блізкі шлях да сэрцаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Перад пачаткам гала-канцэрта зачыталі прывітанні ўдзельнікам і гасцям фестывалю, якія даслалі прадстаўнікі пасольства Беларусі ў Расіі, мясцовай улады і Дома дружбы народаў. Сяброў павіншавалі кіраўнікі этнадыяспарэгіёна. Канцэрт вяла педагог Іна Сухачэўская, у ім было шмат народных танцаў, песень, сучасных кампазіцый.

Хто ж спявае-танцуе ў Самары на славу Бацькаўшчыны? Харэаграфічны ансамбль “Вясёлка” з 124-й школы атрымаў нямала апладысmentaў за танец “Бульба”, гурт “Сяброўкі” (створаны пры суполцы “Руска-Беларускае Братэрства 2000”) вытанцоўваў “Падарунак”, знакамітую “Беларускую польку” прадставіў гурт “Натхненне” з 82-й школы, а рамантычны танец “Купалінка” паказаў гурт “Серпантын” з 101-й школы. Былі ў гуртоў і іншыя, не менш яркія танцавальныя нумары. На канцэрце адзначалася, што танчыць на Беларусі вельмі любяць, і на святах розным танцам заўсёды знаходзілася месца.

Цёпла сустракалі глядачы і выканаўцаў народных песень. Усе былі ў захапленні ад таго, як

Кампазіцыю “Бульбачка” выконваюць гурты “Каданс” і “Натхненне”

пранікнёна гурт “Элегія” з 82-й школы акапэльна выканаў знакаміты твор “Ой, рэчанька”. А беларускі вакальны ансамбль “Каданс” з той жа школы спяваў песню “Чатыры сыны”, потым і “Бульбачку”, ужо з харэаграфічнай кампазіцыяй згаданага раней гурта “Натхненне”.

Прыгожа ўпісаліся ў пльнь гала-канцэрта гурты “Зачараванне” і “Вікторыя” з Цэнтра пазашкольнай адукацыі “Творчасць”, фальклорны ансамбль “Калінка” з

7-й дзіцячай музычнай школы, гурт лыжжароў “Рытм і К” з 20-й дзіцячай музычнай школы. Заслужылі апладысменты глядачоў і салісты Захар Фядотаў, сёстры Юлія і Дар’я Сакаловы, Аліна Жэваева, Ангеліна Бялова, Аляся Аблыгіна, Дарына Кудраўцава. Асабліва ж вызначыліся Раман Труханоў з песняй “Явар з калінаю” на словы Янкі Купалы і Анастасія Бындава з народнай песняй “Саўка ды Грышка”.

Увогуле гала-канцэрт, у якім

было амаль 30 нумароў і ўдзельнічала больш за 200 дзяцей, запамніцца ўсім як яркі, шматнацыянальны творчы форум. Выступалі напрыклад, дуэтам Ілона Далуханян з армянскай дыяспары і Крысціна Сухачэўская з беларускай. Дзяўчаты выканалі песню “Ляці за мной” — як знак таго, што ўмацоўваецца дружба паміж народамі.

Пад час фестывалю “Беларусь — мая песня!” праходзіў конкурс “Восеньская мазаіка”. Усе ўдзельнікі атрымалі падарункі, лаўрэаты адзначаны дыпламамі фестывалю “За высокае выканальніцкае майстэрства і ўнёсак у папулярызаванне беларускай культуры на Самарскай зямлі”, каштоўнымі падарункамі. Ушанаваны і тры пераможцы віктарыны, якая па традыцыі ладзіцца на гала-канцэрце сярод прысутных у зале. А першым правільна на ўсе пытанні адказаў намеснік дырэктара Дома дружбы народаў Андрэй Кірылюк, наш суайчыннік.

Асаблівы прыз — ноўтбук — ад суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” атрымала кіраўнік беларускага вакальнага гурта “Каданс” Алена Дзмітрыева. Школле-творчаму партнёру беларусы падарылі незвычайны восеньскі

сувенір: вялікую плеченую вазу і букет са штучных макаў і сланечнікаў. Асобна адзначаны і ўсе іншыя школы, што ўдзельнічалі ў фестывале. “Чым больш будзе падобных імпрэз — тым лепш для дзяцей, — пераканана Ірына Глуская. — У Самарскай вобласці шмат юных талентаў, якія любяць беларускую культуру. Часам варта дапамагчы ім зрабіць першы крок на шляху да поспеху. Хай і не стане нехта вялікім артыстам ці мастаком — не бяда: галоўнае, каб дзеці дакрануліся да свету прыгожага, да беларускага мастацтва”.

Праз газету праўленне суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” выказвае ўдзячнасць дэпутату Самарскай губернскай думы Аляксею Чэгіневу, які матэрыяльна падтрымаў удзельнікаў фестывалю. Суайчыннікі ўдзячны і кіраўніцтву кампаній “Выбар” і “Біеліта-Вітэкс”, якія парадавалі дзяцей падарункамі. Тым часам беларуская дыяспара ў Самарскай вобласці, якая актыўна ўдзельнічае ўжо 13 гадоў, вельмі спадзяецца на падтрымку сваіх сацыяльна важных праектаў і з боку абласной і гарадской адміністрацыі.

Мікалай Бойка, г. Самара

ТРАДЫЦЫ

Ад Неглюбкі да Токіа і Нью-Ёрка

У знакамітай вёсцы на Гомельшчыне, дзе захаваліся даўнія традыцыі ткацтва, упершыню ладзіўся Фэстываль беларускага ручніка

Кацярына Мядзведская

Неглюбка — гэта прыгожая вёска ў Веткаўскім раёне. А нядаўна любімае месца адпачынку неглюбчан, сквер ля Дома культуры, пераўтварыўся ў музей ручнікоў. Здавалася б, падобны адзін да другога дамацканыя творы, але чырвона-белыя ўзоры ўсе розныя, і шмат сэнсаў, патаемных сімвалаў і знакаў мінуўшчыны зберагаюць. На свяце, дарэчы, уладарылі не толькі неглюбскія ручнікі, са сваімі вырабамі прыехалі ткачыкі з Акцябрскага, Лельчыцкага, Нараўлянскага, Кармянскага, Рэчыцкага, Светлагорскага раёнаў Гомельшчыны. Усе майстрыхі ахвотна дзяліліся з наведвальнікамі свята ткацкімі сакрэтамі.

Неглюбка не выпадкова стала першым месцам правядзення фэстывалу. Мясцовыя майстрыхі захоўваюць там сакрэты старадаўняга майстэрства. У свой час зацікавіліся іх творчасцю і вучоныя-этнографы. Узоры ручнікоў доўга вывучаліся, і сёння дакладна вядома да 500 разнастайных элементаў арнаменту! А ў кожнага выраба ж ёсць і асаблівае прызначэнне.

Вось творы Людмілы Кавалёвай: ручнікі вясельныя, да хрышчэння, на кожны дзень... "Самы прасты па вырабе — ручнік-“уціральнік”, якім у паўсядзённым жыцці выціраюць рукі і твар, — расказвае ткачыха пра сваю працу. — Такі ручнік амаль ніколі не мае арна-

ментальнага ўпрыгожання. Высокае прызначэнне ў ручніка-“набожніка”, якім упрыгожваюць чырвоны кут хаты, накрываюць абразы з выявай Багародзіцы, Ісуса Хрыста ці, напрыклад, Мікалая-Цудатворца”. Расказала жанчына і пра іншае прызначэнне ручнікоў, без якіх раней не абыходзілася ніводная важная падзея ў сям’і: нараджэнне дзіцяці, вяселле, пахаванне... Ды і сёння, узгадаем, бацькі сустракаюць з загус або царквы жаніха з нявестай хлебам-соллю на ручніку. Вядома ж, як два яго канцы складаюць адзінае цэлае, так і дзве сям’і — родняцца.

Майстрыха Людміла Кавалёва навукае ткацтва дзяцей у сельскім Доме культуры. Гаворыць, гур-

ток наведваюць і хлопчыкі, а ткаць у іх атрымліваецца іншым разам лепей, чым у дзяўчынак. На свяце майстрыха паказвала працэс ткання. Здавалася, так хутка і зладжана пераплятаюцца між сабой бела-чырвоныя ніткі. А колькі напружанай працы за знешняй лёгкасцю... Паказвалі майстэрства і Тацяна Суглоб з Неглюбкі, і Марыя Плех з вёскі Данилавічы Лельчыцкага раёна.

Сапраўды, ручнікі — неад’емная частка гісторыі і культуры беларусаў. Дзякуючы ім ствараўся і пэўны лад жыцця. Нездарма ж і ў пасагах (па руску: приданое) дзяўчат раней абавязкова было ад 20 да 50 ручнікоў — на розныя выпадкі. А ў іх арнаменты

бачым сімвалы дабрабыту, урадлівасці, працягу роду, знакі-абярэгі... Сёлетні ж фэстываль прыадкрыў таямніцы з бела-чырвоных тканін, даў магчымасць нам паглядзець у сэнс сімвалаў і знакаў той мовы, якой карысталіся продкі.

А мова гэтая стала і міжнароднай, бо неглюбскія ручнікі, вытканыя на драўляных кроснах, колькі ўжо год вандруюць з краіны ў краіну. Выстава пабывала ў Нью-Ёрку, Токіа, Парыжы, Бруселі... Некалькі ручнікоў ёсць у калекцыі амерыканскага музея “Метрополітэн”, некаторыя з іх упрыгожваюць залу офіса ААН у Нью-Ёрку. Так што традыцыі Неглюбкі жывуць, становяцца ўсё больш папулярнымі ў свеце.

Ткацтва – рамяство старажытнае, але і сёння запатрабаванае

Вялікдзень. Малюнак Васіля Шаранговіча

САДРУЖНАСЦЬ МУЗ

Цяпло душы на палатне

Іван Івануў

У творчасці народнага мастака Беларусі Васіля Шаранговіча шмат матываў, да якіх звярталіся Якуб Колас і Янка Купала

Песні і мова, кажуць філосафы, вызначаюць глыбінны строй душы ўсяго народа. А творы песняроў, бывае, істотна ўплываюць на лёсы тых, хто ідзе за імі. Пра тое думаецца, калі разглядаеш плён працы народнага мастака, лаўрэата Дзяржпрэміі Беларусі, прафесара Васіля Шаранговіча — ці то ў кнігах, ці то на выставе. Цяпер у вялікай зале Музея сучаснага выяўленчага мастацтва можна ўсім пабачыць яго самабытныя творы, экспазіцыя прысвячаецца 130-му ўгодкам Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Карціны, кніжныя ілюстрацыі, а таксама іх варыянтны, эскізы, зробленыя па матывах твораў песняроў. Многія ведаюць, што ў аздабленні Васіля Шаранговіча прыходзіць да чыгача паэма Якуба Коласа “Новая зямля”, Купалавы “Адвечная песня”, “Курган”, “Бандароўна”, “Ганчар”... Важкі набытак майстра і літаграфія “А хто там ідзе”, трыпціх “Дзе крыўда адвечная спела” ды іншыя творы.

Кожны мастак на пачатку творчасці вызначаецца: у якой тэматыцы, танальнасці выяўляць сваё светабачанне, Богам дадзены талент? Для Васіля Шаранговіча, як гаворыцца, леглі на душу вобразы працавітых сялян. Ён, як і беларускія песняры, ведае іх свет з маленства, услаўляе сялянскую працу. Дарэчы, і

дыпломная работа мастака, які заканчваў кафедру графікі Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (а пазней некаторы час быў і рэктарам гэтай навучальнай установы), прысвячалася паэзіі Янкі Купалы. Так пачалася “Купаліяна” мастака, які на вобразах класіка адточваў свой почырк і стыль. Яго вабіла ўзнёслаць, чысціня вобразаў, лёгкасць слова песняра, яго ўзвылічанне “пана сахі і касы”, заклік мець гонар і “людзьмі звацца”.

Васіль Шаранговіч згадвае: “У маладосці, пасля вучобы, калі стаў самастойна працаваць як мастак, больш захапляўся паэзіяй Янкі Купалы. Але ў 1967-м запрасілі мяне зрабіць падарункавае выданне да зборніка вершаў Якуба Коласа “З майго летапісу” з шэрагам гравюр. Пазней выйшла кніжка-малютка коласавых вершаў. І ў мяне мацнела думка: трэба аддаць Коласу большую даніну. Падступіць да коласавай глыбіні аказалася на многа цяжэй, чым увайсці ў рамонтныя варункі паэзіі Купалы. Якуб Колас шматгранны: ён глыбока любіў свой край, стварыў велічны гімн харакству роднай прыроды і горкі спеў безнадзейнаму і цяжкому існаванню селяніна”.

Для мастака, сына вясковага каваля і пляменніка-цёзкі колішняга першага сакратара ЦК КПБ Васіля Шаранговіча, знакамітая паэма ажыла ўспамінамі дзяцінства, за радкамі ён бачыў родныя мядзельскія краявіды, хутары, землякоў, іх мары аб сваёй “новай” зямлі...

ТЭАТР

Запрашае Мельпамена

Іван Івануў

Хто атрымае сёлета Нацыянальную тэатральную прэмію?

Ні кінамаграф, ні тэлебачанне, ні інтэрнэт пакуль ніяк не могуць замяніць жывы кантакт глядачоў з актёрамі. Што ж, тэатры па-ранейшаму запатрабаваны. І актёры гатовы здзіўляць нас. Таму амаль сорак спектакляў ад 28 драматычных, музычных, лялькавых, а таксама Вялікага опернага тэатраў краіны былі прадстаўлены на рэспубліканскім конкурсе “Нацыянальная

тэатральная прэмія”. Спачатку адборачная камісія, якую ўзначальвае вядомы драматург, старшыня Беларускага саюза тэатральных дзеячаў Аляксей Дудараў, вызначыла 16 спектакляў-намінантаў. Сярод іх як класіка, так і п’есы сучасных аўтараў. Гэта знакамітая опера “Аіда” Джузэпэ Вердзі, “Выкраданне Еўропы альбо Тэатр Уршулі Радзівіл” Францішкі-Уршулі Радзівіл і Сяргея Кавалёва, “Гора ад розуму” Аляксандра Грыбаедава, “Леаніды не вернуцца на зямлю” Уладзіміра Караткевіча, “Пан Міністар” Франціш-

ка Аляхновіча, “Вянчанне” Вітольда Гамбровіча, “Бяда ад пяшчотнага сэрца” Уладзіміра Салугуба, “Фігаратут” паводле П’ера Бамаршэ, “Сродак Макропуласа” Карэла Чапека, “Страцім-лебедзь” Юрыя Сохара па матывах паэмы Максіма Багдановіча, “Прынцэса і Свінапас” паводле Ханса Хрысціана Андэрсена і іншыя пастаноўкі.

Цяпер час усё гэта, лепшае па меркаваннях экспертаў, пабачыць. І хоць толькі нядаўна прайшоў кінэфэстываль “Лістапад”, ды публіка не стамілася ад такіх відовішчаў, на па-

казах чакаюцца аншлагі, квіткі актыўна раскупліваюцца. Ладзіцца і калектыўныя паездкі на дзеі з іншых рэгіёнаў краіны. Спектаклі ўжо ідуць на розных тэатральных пляцоўках Мінска, да 18 лістапада. Па выніках прагляду члены журы і вызначаць пераможцаў II Нацыянальнай тэатральнай прэміі ў дзесяці намінацыях.

Стартаваў конкурс у Нацыянальным акадэмічным драмтэатры імя М. Горкага, узнагароджанне пераможцаў пройдзе ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета.